Dok 12

KAMRA TAD-DEPUTATI — MALTA — HOUSE OF REPRESENTATIVES

5 Marzu 2018

Onor. Etienne Grech
President tal-Kumitat Permanenti dwar l-Affarijiet Soċjali

Rapport tal-Kunsill għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta għall-2017

Skont l-Artiklu 7 (3) tal-Att dwar Kunsill għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta (Kap. 515) qiegħed ngħaddilek kopja tar-Rapport Annwali ta' dan il-Kunsill għall-2017.

Kopja ta' dan ir-rapport tqiegħdet fuq il-Mejda tal-Kamra fis-seduta tal-5 ta' Marzu 2018.

Inselli għalik

Anglu Farrugia
Speaker

Ir-Rapport Annwali tal- Kunsill għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta minn Jannar sa Diċembru 2017

Introduzzjoni

Dan ir-rapport ikopri x-xogħol li twettaq mill-Kunsill għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta ("il-Kunsill") minn Jannar sa Diċembru 2017. Matul is-sena konċernata, il-Kunsill kien iffurmat mill-istess membri tas-sena l-oħra li t-terminu tal-kariga tagħhom huwa fis-sena 2018. Matul din is-sena, is-Sur Alexander Grima ħa post is-Sinjorina Louisiana Busuttil li kienet tirrapreżenta l-pajjiżi tal-Unjoni Ewropea skont Artiklu 5.1 (ċ) tal-Att XX tal-2011 u kienet rreżenjat lejn tmiem is-sena 2016. Il-post tas-Sur Joseph Xerri maħtur skont Artiklu 5.1 (b) tal-Att imsemmi, li kien irriżenja mill-Kunsill f'Novembru billi fit-2 ta' Diċembru 2016 ġie maħtur Segretarju tal-Kunsill baqa' vakant billi l-persuna li kienet proposta ma ġietx aċċetatat mill-Kap tal-Oppożizzjoni. It-terminu tal-Professur Stephen Gatt li għalaq matul din is-sena ġie mġedded għal tliet snin oħra.
Il-Kunsill matul is-sena 2017 kien magħmul minn dawn il-kunsilliera:

Iċ-*Ċerpersin* tal-Kunsill

L-Onorevoli Ministru għall-Affarijiet Barranin, Dott. George W. Vella, sa Ġunju 2017 u wara minn l-Onorevoli Ministru għall-affarijiet Barranin u Promozzjoni tal-Kummerċ, is-Sur Carmelo Abela.

Il-Membri tal-Kunsill

Id-Dott. Edwin Borg-Manche
Is-Sur Alexander Grima
Il-Prof. Maurice N. Cauchi
Is-Sur Lawrence Dimech
Is-Sra Carmen Galea
Il-Prof. Stephen Gatt
Id-Dott. Gejtu Pace
Is-Sra Rosalie Rivett
Is-Sur Bernard Scerri
Is-Sur Frank Scicluna
Is-Sur Joseph Sherri
Ir-Rev. Mons. Alfred Vella
Is-Sur Louis J. Vella
Id-Dott Larry Zahra
Segretarju tal-Kunsill: is-Sur Joseph A Xerri

L-attività' prinċipali tal-Kunsill għal din is-sena kienet it-tmien Laqgħa tal-Kunsill tal-Maltin li jgħixu barra minn Malta li saret nhar il-Ħamis 19 u l-Ġimgħa 20 ta' Ottubru. Din kienet preseduta mill-Onorevoli Carmelo Abela, Ministru għall-Affarijiet Barranin u Promozzjoni tal-Kummerċ bħala Ċerpersin tal-Kunsill. Għal din il-laqgħa attendew il-membri kollha barra s-Sur Frank Scicluna u Dott Larry Zahra, li kienu skużati.

1.0 It-Tmien Laqgħa tal-Kunsill għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta

It-tmien laqgħa tal-Kunsill f'Malta, skont Artiklu 6 paragrafu 4 tal-Att XX tal-2011,saret f'Sala Borg Olivier fil-Ministeru għall-Affarijiet Barranin nhar il-Ħamis, 19 ta' Ottubru u l-

Ġimgħa, 20 ta' Ottubru 2017. Il-Kunsill kellu fuq l-aġenda tiegħu diversi temi li jinkludu : Il-kontinwazzjoni tal-Programm "Consul-on-the-Move" fil-futur; id-dewmien esaġerat fl-ipproċessar ta' applikazzjonijiet għaċ-ċittadinanza Maltija; L-impatt tal-liġijiet dwar l-iżvilupp ta' proprjetà' fuq il-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta; reviżjoni tar-rati ta' taxxa fuq id-dħul applikabbli għal dawk il-Maltin mhux residenti f'Malta; votazzjoni mill-bogħod (distance voting) f'elezzjonijiet ta' Malta u l-Parlament Ewropew; id-dritt tal-vot ta' ċittadini tal-Unjoni Ewropea f'elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew; l-implementazzjoni ta' sistema t'avviż kmieni; pjattaforma diġitali għat-tagħlim tal-lingwa Maltija; it-twaqqif tar-Reġistru ta' Organizzazzjonijiet ta' Maltin li jgħixu barra minn u r-Reġistru ta' Persuni Prominenti Maltin li jgħixu barra minn Malta; servizzi bankarji għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta; it-tagħlim tal-istorja tal-emigrazzjoni fl-iskejjel f'Malta; It-twaqqif ta' websajt tal-Kunsill; l-Istitut Kulturali Malti; Fondi tal-Unjoni Ewropea għal avvenimenti kulturali organizzati barra minn Malta għad-Diaspora Maltija; twaqqif ta' stazzjoni tar-radju li jxandar minn Malta bħala mezz ta' komunikazzjoni mal-Maltin li jgħixu Barra minn Malta; approvazzjoni tar-*Roadmap* ippreżentata mis-sotto kumitat f'Diċembru 2016; restrizzjonijiet tal-Malta Post dwar fdalijiet umani li ġew "cremated"; bidla tal-kelma "jaħkimha" fl-Innu Malti; l-iffaċilitar ta' opportunitajiet għal persuni professjonali, artisti u kummerċjanti Maltin li jgħixu barra minn Malta biex jaqsmu t-talenti tagħhom ma' dawk li joqgħodu Malta; il-ħtieġa ta' servizzi legali minn avukati f'Malta għall-bżonnijiet tal-Maltin li jgħixu barra minn Malta; neoloġiżmi fil-lingwa Maltija; it-tagħlim tal-lingwa Maltija moderna; l-istatus ta' ċittadini Maltin li twieldu Malta, meta dawn iżuru Malta; iċ-ċittadinanza doppja kif tolqot kandidati li joħorġu għall-elezzjoni parlamentari fl-Awstralja u f'Malta; emendi fl-Att XX tal-2011 u Proċeduri tal-Kunsill; Għarfien dwar Malta u l-kultura Maltija biex wieħed jikkwalifikaw għaċ-ċittadinanza Maltija; ħarsa lura lejn l-ewwel ħames snin ta' ħidma tal-Kunsill; u d-data tal-Laqgħa li jmiss tal-Kunsill

Għal din il-laqgħa ġew mistiedna diversi persuni ntiżi fis-suġġett diskuss.

1.1 **Rendikont tal-Ewwel tliet snin tal-Kunsill tal-Maltin li jgħixu Barra**
Wara diskussjoni dwar ir-Rapport dwar il-ħidma tad-DMLA, sar qbil li: Id-DMLA għandu jkompli jagħti rendikont dwar liema deċiżjonijiet diġà twettqu, dawk li għadhom għaddejjin u f'liema stadju waslu.

1.2 Kontinwazzjoni tal-Programm 'Consul-on-the-Move' fil-futur.
Kien hemm kummenti pożittivi dwar it-tħaddim ta' dan il-programm, għalkemm kien hemm każi fejn il-ko-ordinazzjoni bejn l-Ambaxxati, il-Konsulati u l-membri tal-Kunsill għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta ma kienux kif mixtieq. Saret emfasi dwar il-ħtieġa li dan il-programm jkompli jsir fuq bażi permanenti.
Konklużjoni: *Il-Kunsill ġie nfurmat li kien sar draft memo rigward din it-tema li ser jitressaq quddiem il-Kabinett bl-iskop li dan il-programm ikun wieħed permanenti. Sadanitant ser jittieħdu passi biex ikun hemm iktar koordinament bejn l-Ambaxxati, il-Konsulati u l-membri tal-Kunsill fit-tħaddim ta' din l-iskema.*
Ħidma: Matul is-sena 2017 il-programm beda jiġi mplimentat u minkejja xi nuqqasijiet fil-ko-ordinazzjoni kien suċċess.

1.2 Id-dewmien esaġerat fl-ipproċessar ta' applikazzjonijiet għaċ-ċittadinanza Maltija
Membri tal-Kunsill ilmentaw li kien hemm wisq dewmien fl-ipproċċessar tal-applikazzjonijiet għaċ-ċittadinanza Maltija u saħqu li kellhom jittieħdu passi biex dan il-proċess jitħaffef.

Il-Kunsill ġie nfurmat li kienu ttieħdu passi biex l-ipproċessar jitħaffef billi żdied l-istaff u ċertu xogħol ġie *out-sourced* u għalhekk mistenni li l-ipproċessar ma jibqax jieħu daqshekk żmien.
Konklużjoni: *Ġiet milqugħa l-proposta ta' xi membri tal-Kunsill biex issir ċerimonja f' parametri sempliċi sabiex jiġi mfakkar kif inhu xieraq l-għotja taċ-ċittadinanza Maltija.*
Ħidma: Saret talba għal-Laqgħa mas-CEO tal-Aġenzija Identity Malta biex nkunu nafu l-aħħar żvilluppi dwar il-passi li qed jittieħdu biex din il-problema tiġi solvuta

1. 3 L-impatt tal-liġijiet dwar l-iżvilupp ta' proprjetà fuq il-Maltin li jgħixu barra minn Malta

Membri tal-Kunsill fakkru li fl-aħħar laqgħa tal-Kunsill kienet tqajmet il-kwistjoni tal-possibbiltà ta' żvilupp ta' proprjetà mingħajr il-permess tas-sid tal-art u l-ħtieġa li jiġu salvagwardati l-interessi tal-Maltin li jgħixu barra billi ma jinħarġux permessi ta' żvillup mingħajr ma jkun żgurat li hemm il-permess tas-sid tal-propjeta'. Ġie mistoqsi xi żviluppi seħħu minn dak inhar.
Il-membri ġew informati li kienet intbagħtet ittra dwar dan lis-Segretarju Parlamentari minn dan is-settur, u nfetħu diskussjonijiet ma l-awtoritajiet konċernati dwar din il-materja.
Deċiżjoni: *Id-Direttorat għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta fi ħdan il-Ministeru għall-Affarijiet Barranin u l-Promozzjoni tal-Kummerċ għandu jkompli jsegwi din il-materja mal-Awtoritijiet Konċernati u jenfasizza l-ħtieġa li fir-rigward l-iżvilupp tal-propjetà għandu jkun hemm estensjoni taż-żmien għall-oġġezzjonijiet biex Maltin li jgħixu barra minn Malta jkollhom iż-żmien li jibgħatu l-oġġezzjoni tagħhom. L-estensjoni għandha tkun waħda adekwata.*
Ħidma: Qed nistennew appuntament mat-tmexxija tal-ERA dwar l-aħħar żvilluppi dwar din il-materja.

1.4 Reviżjoni tar-rati ta' taxxa fuq id-dħul applikabbli għal dawk mhux residenti f'Malta biex ikunu aktar ġusti u titneħħa in-natura eċċessivament punittiva tagħhom

Intqal li t-taxxa applikabbli għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta hija aktar punittiva minn kull kategorija oħra ta' taxxa tad-dħul li jħallsu ċittadin oħra Maltin. Dan jista' jitqies bħala diskriminazzjoni mhux aċċettabbli bejn ċittadini Maltin li jgħixu barra u dawk li jgħixu Malta. Dan huwa wkoll ta' diżinċentiv għal ċittadini Maltin li joqgħod barra biex jinvestu f'Malta. Meħtieġ li ssir xi ħaġa biex din id-differenza ma tibqax hekk kbira.
Il-membri ġew mgħotija nformazzjoni dwar ir-rati tat-taxxi u l-possibbiltà' li x'uħud mhux informati sewwa dwarhom. Intqal li minħabba l-Unjoni Ewropea, ma nistgħux nagħtu aktar preferenza bejn ċittadin Malti u dawk li ma humiex.
Il-membri nsistew li biex ma jibqax ikun hemm din in-nuqqas ta' informazzjoni dwar it-taxxi kien meħtieġa li jsir xi tip ta' fuljett li b'xi mod jitwassal lill-Maltin li jgħixu barra minn Malta.

Deċiżjoni: *Għalkemm ħafna mill-informazzjoni dwar it-taxxa tista' tiġi aċċesjata minn fuq l-internet, sar qbil li l-Kummissarju tat-Taxxi Interni għandu jipprovdi din l-informazzjoni u din tiġi ċċirkulata lill-membri tal-Kunsill, l-Ambaxxati u l-Konsulati Maltin. Din l-informazzjoni għandha tinkludi tagħrif dwar il-ħlas ta' taxxa għal min għandu propjetà f'Malta u jikriha, kif ukoll dwar taxxi li jolqtu lil dawk li jinvestu f'Malta.*
Ħidma: Qed nistennew tweġiba minn għand il-Kummisarju tat-Taxxi Interni għat-talba tal-Kunsill biex tingħata nformazzjoni dwar it-taxxi biex nimxu mad-deċiżjoni li ttieħdet

1.5 Votazzjoni mill-bogħod (distance voting) f'elezzjonijiet ta' Malta u l-Parlmaent Ewropew

Id-dritt tal-vot ta' ċittadini tal-Unjoni Ewropea f'elezzjonijiet tal-Parlament Ewropew

Din il-materja tqajmet kemm-il darba. Mhux sewwa li jkun hemm diskriminazzjoni anke fost dawk il-Maltin li għandhom dritt għall-vot, billi lil uħud jiġi provdut trasport bl-ajru bi prezz baxx biex ikunu jistgħu jivvutaw u oħrajn le. Għalhekk kellu jinstab mezz biex il-Maltin li għandhom dritt għall-vot ikunu jistgħu jivvutaw mingħajr il-ħtieġa li jiġu Malta.

Konklużjoni: *Filwaqt li ittieħdet nota tal-kummenti li saru dwar dawn iż-żewġ temi, ċertu tweġibiet ma jistgħux jingħataw għax huwa fil-kompitu tal-partiti politiċi li jiddiskutu u jiddeċiedu dwar il- kwistjoni tal-elezzjonijiet. Forom ġodda ta' votazzjoni bħal dik elettronika jirrikjedu diskussjoni wiesa'.*

1.6 L-implementazzjoni ta' Sistema t'avviż kmieni

Hemm bżonn li l-Memo dwar din il-materja li l-ex-Ministru Dr George Vella kien ressaq lill-Kabinett terġa tinġieb għall-attenzjoni tal-Kabinett il-ġdid biex kemm jista' jkun dan jiġi mplimentat.

Deċiżjoni: *Sar memo dwar din il-materja u la darba l-Kabinett japprova l-memo, li jinkludi lista ta' entitajiet li huma nvoluti f'dan ir-rigward, ikunu jistgħu jiġu irrappurtati iktar żviluppi.*

Il-Ministru qal li ser jara li malli jiġi approvat dan il-memo, dak li fih jiġi mplimentat

Ħidma: Saret talba għal-laqgħa mas-Segretarju Permanenti fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru dwar il-ħatra ta' ko-ordinatur għall-materji li għandhom x'jaqsmu mad-Diaspora Maltija fil-Ministeri kollha wara deċiżjoni li ttieħdet mill-Kabinett.

1.7 . Pjattaforma diġitali għat-tagħlim tal-lingwa Maltija
U
1.8 It-tagħlim tal-istorja tal-emigrazzjoni fl-iskejjel f' Malta

Il-membri tal-Kunsill talbu għal spjega dwar dak li ġara u qed jiġri dwar il-pjattaforma diġitali għat-tagħlim tal-ilsien Malti, kif ukoll insistew dwar il-ħtieġa li jkun hemm tagħlim tal-istorja tal-emigrazzjoni fl-oqsma kollha tat-tagħlim.

Ġie spjegat x'sar s'issa fil-qasam tal-pjattaforma diġitali msemmija, u dak li hemm ippjanat għal quddiem.

Ingħatat ukoll informazzjoni dwar il-programmi ta' tagħlim dwar l-emigrazzjoni fid-diversi oqsma tal-edukazzjoni, inkluża l-Università'.

Konklużjoni: *Jidher li sar progress fil-qasam tal-introduzzjoni u l-implimentazzjoni tal-pjattaforma diġitali għat-tagħlim tal-lingwa Maltija. L-indikazzjoni hija li sa nofs is-sena d-dieħla (2018) il-proċess ikun konkluż u l-proġett jibda jiġi mplimentat.*

Ħidma: Matul is-sena saret ħidma qawwija dwar il-pjattaforma diġitali.Sadanitant qed jitkomplew il-laqgħat u l-ħidma dwar din il-materja ma' dawk involuti f'dan il-proġett bl-iskop li dan jiġi mplimentat kemm jista' jkun mingħajr ħafna dewmien.

1.9 It-twaqqif tar-Reġistru ta' Organizzazzjonijiet ta' Maltin li jaġġixu barra minn Malta (Formola O) u r-reġistru ta' Persuni Prominenti Maltin li jgħixu barra minn Malta (Formola P)

Intqal li oriġinalment ma kien hemm ebda bżonn ta' mili ta' xi formoli speċifiċi għax li kien hemm bżonn kien reġistru sempliċi tal-organizzazzjoni. Issa jekk minħabba l-id-*data protection system* irridu nimxu ma ċertu proċedura, u allura ma hemmx kif naslu ħlief permezz ta' dawn il-formoli għandna nimxu u mhux inkomplu niddiskutu. Dr Gejtu Pace ressaq xi emendi għall-formoli għax sostna li ma kienux bżonnjużi u nsista li dawn il-formoli jinżammu mis-Segretarju tal-Kunsill kif titlob il-Liġi.

Deċiżjoni: *Filwaqt li l-emendi għal Formola 'O' imressqa minn Dr Gejtu Pace għandhom jiġu innotati, issa wasal iż-żmien biex dawn jiġu mplimentati.*

Ħidma: Il-formoli "O" u "P" ġew approvati u mibgħtuha lill-membri tas-CMLA, Ambaxxati, Konsulati, eċċ, kif ukoll jinstabu fuq il-website tal-Ministeru għall-Affarijiet Barranin u Promozzjoni tal-Kummerċ..

1.10 Servizzi bankarji għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta

L-għeluq tal-uffiċji ta' banek Maltin fl-Awstralja u l-Kanada kien qed jaffettwa ħażin lill-emigranti Maltin, speċjalment dawk li m'humiex midħla tal-internet. Għalhekk ġie propost li l-banek Maltin joffru tal-inqas numru telefoniku speċifiku fejn l-Maltin li jgħixu barra jkunu jistgħu jċemplu u jinqdew. Kellha wkoll issir diskussjoni mal-Bank HSBC

Deċiżjoni: *Għandhom jkun hemm il-kuntatti neċessarji sabiex ikun hemm servizz adegwat lill-klijenti tal-Banek involuti. Il-BoV għandu jikkonsidra l-possibbiltà' li jagħti numru tat-telefon dedikat għall-klijenti Maltin li jgħixu barra minn Malta. Trid tkun segwita wkoll il-kwistjoni taċ-ċittadinanza Maltija li qed iqajjem il-bank HSBC fejn jidħlu investituri Maltin li jgħixu barra.*

Ħidma: Intalab appuntament mal-Banek biex tkompli tiġi diskussa s-sitwazzjoni.

1.11 It-twaqqif ta' websajt tal-Kunsill

Ġie mitlub li l-proposta tat-twaqqif ta' websajt tal-Kunsill għandha tiġi kkunsidrata mill-ġdid għax din hija mportanti biex tingħadda nformazzjoni dwar dawk is-suġġetti u temi li jolqtu lill-Maltin li jgħixu barra.

Konklużjoni:. *Bħalissa il-Ministeru qed jiddiskuti l-kwistjoni tal-websajt u għalhekk il-websajt tal-Kunsill għanda tkun parti minn din id-diskussjoni. Il-Kunsill se jkun aġġornat dwar dawn id-diskussjonijiet..*

1.12 L-Istitut Kulturali Malti

Saret insistenza dwar il-ħtieġa li l-Awtoritajiet jagħmlu aktar milli għamlu s'issa biex jitwaqqaf l-Istitut Kulturali Malti.

Ġie spjegat li l-Istitut Kulturali Malti mhux parti mill-programm tal-Gvern, għalkemm ma jfissirx li l-iskop wara t-twaqqif ta' dan l-istitut ġie abbandunat. Infatti xorta ġew ivvotati flus għad-diplomazija kulturali u għall-Kunsill għal-Maltin li jgħixu barra minn Malta. Fit-32 ambaxxata u konsulat qed tingħata għajnuna għal artisti Maltin. L-aktar importanti huma l-għanijiet ta' dan il-programm u mhux l-isem tal-korp li ser imexxih.

Deċiżjoni: *It-test tar-Remit għall-korp li qed jiġi suġġerit jeżisti. Is-Sur Marshall wiegħed li kien ser jibgħat kopja ta' dan lill-Ministru, l-Onor Carmelo Abela biex dan jintuża' fid-diskussjonijiet mal-Ministru responsabbli mill-Kultura, L-Onor Dr Owen Bonnici dwar din il-materja.*

1.13 Fondi tal-Unjoni Ewropea għal avvenimenti kulturali organizzati barra minn Malta għad-Diaspora Maltija

Intqal li kemm ilu jiltaqa' l-Kunsill, il-membri dejjem insistew dwar il-ħtieġa li l-kultura u l-ilsien Malti jkomplu jinxterdu fost il-Maltin li jgħixu barra minn Malta. Ċertu komunitajiet qed isibuha diffiċli biex ikomplu jagħmlu dan minħabba nuqqas ta' fondi u għalhekk wieħed irid jara kif jakkwista' fondi mill-Unjoni Ewropeja għal dan l-iskop.

Ġie spjegat li għaqdiet li jgħixu f'pajjiżi barra l-Unjoni Ewropeja ma jistgħux japplikaw għal fondi direttament. Iżda jistgħu jagħmlu dan b'mod konġunt ma għaqdiet li jeżistu f'pajjiż tal-UE.

Deċiżjoni: *Għandhom jinżammu diskussjonijiet bejn id-DMLA/CMLA u l-MUESEC biex jinstab mezz kif jistgħu jinkisbu Fondi tal-Unjoni Ewropea għall-avvenimenti kulturali*

għad-Diaspora Maltija. Il-MEUSEC fejn meħtieġ tati taħriġ u għajnuna dwar mili ta' formoli għall-kisba ta' dawn il-fondi.
Ħidma: Ser issir l-ewwel Laqgħa ma' uffiċjal tal-MEUSAC fejn ġiet diskussa d-deċiżjoni ta' hawn fuq.

1.14 Twaqqif ta' stazzjon tar-radju li jxandar minn Malta bħala mezz ta' komunikazzjoni mal-Maltin li jgħixu barra minn Malta.
Din qatt ma ttieħdet bis-serjetà mill-Gvernijiet. L-istazzjon tar-radju jista' jkun iffinanzjat mill-persuni li jmexxuh stess.
Intqal li l-Maltin ta' barra isegwu sewwa l-istazzjonijiet tar-radju lokali (ta' Malta) u jipparteċipaw ħafna billi jagħmlu telefonati, eċċ. Allura jkun aħjar naraw kif dawn r-radjijiet jistgħu jiddedikaw aktar ħin għal programmi li jolqtu l-Maltin ta' barra
Deċiżjoni: *Billi t-twaqqif ta' stazzjon ta' radju kif propost mhux prattikabbli, għandhom jiġu avviċinati stazzjonijiet tar-radju li huma ġa stabbiliti biex dawn joffru biżżejjed spazju sabiex wieħed ikun jista' itella' programmi adegwati relatati mal-Maltin li jgħixu barra.*

1.15 Il-proposti dwar ir-*Roadmap* ippreżentati mis-sotto kumitat f' Diċembru 2016
Saret proposta biex wara diskussjoni, il-Kunsill għandu jiddeċiedi liema inizjattivi proposti fid-dokument għandu japprova.
Deċiżjoni: *Il-proposti tar-Roadmap ġew approvati biex issir ħidma fuqhom. Il-Ministru ser iressaq dawn il-proposti quddiem il-kabinett fiż-żmien li ġej. Meta il-Kabinett japprova dan id-dokument, il-Ministeru tal-Affarijiet Barranin u Kummerċjali mhux biss jinforma l-Ministri l-oħra, iżda jikkuntattja wkoll lil dawk l-entitajiet li huma msemmija fir-Roadmap. Kull Ministeru u entita' ser tiġi mitluba taħtar contact person biex tara li dan ix-xogħol isir u l-Kunsill ikun infurmat b'dak li qed isir.*

1.16 Restrizzjonijiet tal-Malta Post dwar fdalijiet umani li ġew "cremated"
Intqal li hija x-xewqa ta' diversi Maltin li jgħixu barra li meta jmutu dawn jindifnu Malta. X'aktarx li dan ikun jista' jsir billi l-"cremated remains" ta' dawn jiġu trasportati lejn Malta. Madanakollu hemm diffikultà' billi l-Posta Maltija (Maltapost) ma taċċettax li tittrasporta '*human remains*'
Il-Kunsill ġie nfurmat li l-MaltaPost kienet bgħatet e.mail fejn sostniet li issa dawn "ir-remains" kienu qed jiġu aċċettati mill-MaltaPost.
Konklużjoni: *Kien hemm bidla fil-proċess tal-MaltaPost li issa qed jaċċeta t-trasport ta' fdalijiet umani li jkunu ġew "cremated". Din l-informazzjoni ġiet ikkomunikata permezz ta' email u se tittella fuq is-sit tal-MaltaPost fiż-żmien li ġej.*
Ħidma: Billi nġibdet l-attenzjoni għall-fatt li minkejja l-e.mail tal-MaltaPost, xorta għad baqa' xi diffikultajiet ser ikomplu taħdidiet mal-Awtoritajiet komċernati biex il-problema tissolva għal kollox.

1.17 . Bidla tal-kelma "jaħkimha" fl-Innu Malti u minflokha titpoġġa "jmexxiha" jew kelma oħra aktar addattata
Saret proposta li l-Kunsill jwassal opinjoni kollettiva biex l-awtoritajiet konċernati jikkonsidraw il-proposta biex fl-Innu Malti tinbidel il-kelma "jaħkimha" ma "jmexxiha" billi l-kelma "jaħkimha" m'hemmx posta fil-kuntest tal-llum billi Malta ma hi maħkumha minn l-ebda ħakem jew pajjiż.
Ġie spjegat li din il-kwistjoni qamet kemm-il darba u dwar dan kien ta spjegazzjoni il-Professur Oliver Friġġieri li qal li kien hemm diversi tifsiriet tal-kelma "jaħkimha" barra dik li tati idea li hemm xi ħakem fuq il-pajjiż, u għalhekk din hi aċċettabli.

Deċiżjoni: *Kien hemm qbil dwar l-ispjegazzjoni meħuda minn artiklu provdut mill-Professur Oliver Friggieri li tinsisti li ma hemmx bżonn tal-bidla tal-kelma "jaħkimha".*

1.18 L-iffaċilitar ta' opportunitajiet għal persuni professjonali, artisti u kummerċjanti Maltin li jgħixu barra minn Malta biex jaqsmu t-talenti tagħhom ma' dawk li joqgħodu Malta

Waqt id-diskussjoni intqal li għandu jkun hemm iktar skambji bejn nies bħal avukati, kummerċjanti eċċ li jgħixu barra u dawk li joqgħodu Malta. Hemm bżonn ta' avukati Maltin li jagħtu parir lill-Maltin ta' barra. Dan huwa importanti ħafna f' każ ta' wirt.
Hemm bżonn li nisfruttaw ideat bħal dawn. Hemm ħafna xi jsir biex it-talenti li hemm, hemm barra, mhux biss inkunu nafu bihom imma li safejn nistgħu jkollna kontribut minnhom. Dan huwa punt ta' minn jiddiskutih fil-fond.
Uħud mill-iskambji jistgħu jsiru billi, per eżempju l-Kunsilliera stess jieħdu l-inizjattiva. M'm'hemmx bżonn li jkun hemm xi ħaġa formali jew li wieħed joqgħod jistenna li l-Ministeru jieħu l-inizjattiva. Jekk il-Kunsill jaqbel fuq xi inizjattiva għandna nimxu.
Deċiżjoni: *Kien hemm qbil fuq il-prinċipju u ġiet rikonoxxuta l-importanza ta' dan l-iffaċilitar. Din il-materja għandha tibqa' tiġi diskussa mill-Kunsill mal-Ministru permezz tal-uffiċjali responsabbli. Tajjeb li l-Kunsilliera jieħdu inizjattivi f'din il-materja.*
Jekk ikun hemm ħtieġa ta' koordinament u għajnuna oħra għall-skambji, il-Kunsilliera għandhom javviċċinaw id-Direttorat u s-Segretarju tal-Kunsill. Imbagħad jekk ikun hemm bżonn l-appoġġ tal-Ministeru u entitajiet oħrajn dawn javviċinaw il-Ministeru biex safejn hu possibbli jingħata dan l-appoġġ.

1.18 Il-ħtieġa ta' servizzi legali minn avukati f'Malta għall-bżonnijiet tal-Maltin li jgħixu barra

Ġie propost li tiġi preparata u ppubblikata lista ta' avukati f'Malta li jkunu lesti li jaċċettaw xogħol legali li huwa relevanti għall-Maltin li jgħixu barra minn Malta. Din il-lista għanda tinżamm aġġornata u għanda titpoġġa fuq il-websajt tal-Kamra tal-Avukati.
Deċiżjoni: *Id-Direttur tad-DMLA se jkompli jsegwi din il-materja billi jiddiskuti mal-Kamra tal-Avukati l-possibbiltà' tal-preparazzjonjiet u l-pubblikazzjoni ta' lista ta avukati f'Malta li jistgħu joffru għajnuna lil Maltin li jgħixu barra minn Malta.*

1.19 Neoloġiżmi fil-lingwa Maltija

Membri tal-Kunsill kkummentaw dwar it-tibdil b'pass mgħaġġel tal-lingwa Maltija u n-neoloġiżmi li ġew inkorporati inkluż kliem li ġej mit-Taljan u l-Ingliż. Dan qed iwassal għall-ilmenti li qiegħed jirċievi mingħand individwi li jsibuha diffiċli biex jifhmu l-Malti mitkellem minn xandara fuq programmi tar-radju u televiżjoni li ġejjin minn Malta.
Deċiżjoni*: Dr Thomas Pace ser jibgħat links fuq taħriġ Malti, lis-Segretarju tal-Kunsill, biex dawn jitqassmu lill-membri tal-Kunsill. Il-Kunsill saħaq fuq il-bżonn li jiġi ppublikat kumpendjum ta' kliem li daħlu fil-lingwa Maltija u li dan jiġi aġġornat kontinwament u jkun iddisiminat b'xejn. Din l-informazzjoni għanda tkun aċċessibbli għall-pubbliku.*

1.20 It-tagħlim tal-lingwa Maltija moderna

Ġie propost li, billi għadd ta' għalliema, xandara tar-radju u kittieba li jgħixu barra huma maqtugħin minn żviluppi li qed iseħħu fil-lingwa Maltija li jiġu offruti korsijiet qosra (*refresher courses)* sabiex jgħin lil dawk il-Maltin li jgħixu barra biex ikunu aġġornati fuq l-iżviluppi fil-lingwa. Hemm bżonn ukoll ta' korsijiet intensivi biex persuni interessati jkunu jistgħu jtejbu l-Malti.
Il-Kunsill ġie nfurmat li s-sit tal-Kunsill Nazzjonali tal-Malti joffri ħafna riżorsi relevanti u informa lill-Membri li ser jiċċirkola lista bir-riżorsi.

Deċiżjoni: *Dr Michael Spagnol ser jibgħat informazzjoni dwar l-għodod eżistenti għat-tagħlim tal-lingwa Maltija. Il-possibilità li jsiru korsijiet qosra għal ġurnalisti u persuni oħrajn li jgħixu barra minn Malta ser tiġi eżaminata.*
Ħidma; Saret l-ewwel laqgħa ma Dr Spagnol u t-tim tiegħu dwar l-għodod eżistenti u dawk li qed jiġu żviluppati għat-tagħlim tal-Malti, kif ukoll il-possibbiltà ta' korsijiet qosra tal-Malti.

1.21 Ċittadini Maltin li twieldu f'Malta meta jmorru Malta għal kwalunkwe perjodu ta' żmien għandhom jingħataw l-istess "status" li jgawdu ċittadini Maltin li joqgħodu Malta
Saret proposta biex il-Gvern Malti joffri l-istess drittijiet u status lil dawk li jirritornaw f'pajjiżhom għal żmien qasir u li jkunu baqgħu ċittadini Maltin bħal dawk li jgawdu ċittadini residenti. Saret proposta biex f'każijiet bħal dawn tinħareġ karta tal-identità speċjali jew xi strument speċjali li jagħti l-istess drittijiet bħal residenti eskluż id-dritt għal vot.
Ġie spjegat li attwalment diġà jeżistu ċertu modi kif Maltin ta' barra li jiġu Malta jistgħu jiksbu l-karta' tal-identità'
Deċiżjoni: *Il-Kunsill qabel li Identity Malta tipprovdi informazzjoni dwar is-"status" u l-kwistjoni tal-ID għal dawk il persuni li jiġu Malta minn barra għall-perjodu qasir. Din l-informazzjoni wara tiġi transmessa permezz ta' komunitajiet liċ-ċittadini Maltin li jgħixu barra. Identity Malta ser tgħaddi informazzjoni relevanti lis-Segretarju tal-Kunsill biex dan tagħrif jitqassam fost il-Membri tal-Kunsill.*
Ħidma : Ser issir laqgħa ma Identity Malta biex il-kwistjoni tal-identity card għal dawk il-Maltin li jżuru Malta tiġi ċċarata

1.22 Ċittadinanza doppja Maltija u Awstraljana u kif tolqot kandidati li joħorġu għall-elezzjoni parlamentari fl-Awstralja u Malta
Maltin li jitħajru jidħlu fil-politika fl-Awstralja qegħdin isibu problema. Dan il-għaliex, Artiklu 44 tal-Kostituzzjoni Awstraljana ma tippermettix li jkun hemm membri Parlamentari li jkollhom ċittadinanza doppja. Fil-fatt, dan l-Artiklu jgħid li persuna tista' jkollha ċittadinanza oħra li trid tiġi rrinunzjata hekk kif tkun ser tiġi eletta fil-Parlament Awstraljan.
Ġie spjegat li l-Gvern Malti ma jista' jagħmel xejn dwar din il-kwistjoni, ħlief li jagħti nformazzjoni lill-emigranti dwar l-effetti li għandha ċ-ċittadinanza doppja
Deċiżjoni: *Intlaħaq ftehim li l-Kunsill iġib informazzjoni dwar iċ-ċittadinanza doppja u kif din taffettwa lil dawk li jiksbuha. Din l-informazzjoni wara għandha tingħata lil komunitajiet Maltin li jgħixu barra sabiex jiġi mifhum il-kunċett ta' ċittadinanza doppja u l-implikazzjonijiet tagħha.*

1.23 Diskussjoni dwar ċerta aspetti tal-Att XX tal-2011 u Proċeduri tal-Kunsill
Jeħtieġ li d-diskussjoni dwar ir-reviżjoni tal-Att XX tal-2011 għandha titkompla.
Ġie spjegat li ser jiġu proposti emendi għall-Kapitlu 151 bi preparazzjoni għall-Konvenzjoni tal- Maltin li jgħixu barra. Is-suġġett diġà ġie mqajjem u qiegħda ssir ħafna ħidma fuqu .
Deċiżjoni: *Irrid ikun hemm konsultazzjonijiet legali interni u sussegwentement mal-Avukat Ġenerali sabiex jintlaħaq ftiehem dwar it-tifsira ta' "komunità" ta' Maltin li jgħixu barra minn Malta kif ukoll rigward l-emendi għall-Att qabel tibda l-proċedura biex l-Att jiġi emendat.*
Ħidma: Qed nistennew laqgħa mal-Uffiċju tal-Avukat Ġenerali dwar l-emendi fl-Att XX tal-2011.

1.24 Għarfien dwar Malta u l-kultura Maltija mit-tieni ġenerazzjonijiet il-quddiem biex jikkwalifikaw għaċ-ċittadinanza Maltija

Tressqet proposta sabiex applikanti għaċ-ċittadinanza Maltija jkunu meħtieġa li juri xi għarfien bażiku inkluż dwar l-istorja, il-kultura u tradizzjonijiet u jkunu pprovduti b'informazzjoni dwar l-attivitajiet tal-komunità' Maltija li hija ferm attiva bil-ħsieb li xi wħud minn dawk li japplikaw u jiksbu ċ-ċittadinanza jinteressaw ruħhom f'dawn il-kommunitajiet billi dawn il-komunitajiet qed jixjieħu.
Ġie spjegat li għalkemm l-idea li min japplika għal ċittadinanza Maltija jkollu ċertu tagħrif dwar Malta, din ma tistax issir tassattiva, imma volontarja.
Deċiżjoni: *Intlaħaq ftiehem li dawk l-individwi li jixtiequ iġibu ċittadinanza Maltija jingħataw informazzjoni fuq Malta minn qabel, inkluż dwar l-istorja u l-kultura. Dan il-proċess ma jkunx obbligatorju u mhuwiex ser jaffettwa l-ebda liġijiet eżistenti.*
Ħidma: Ser issir laqgħa ma' uffiċjali mill-IMA, l-MEDE u membru tas-CMLA biex jiġi żviluppat pakkett ta' informazzjoni kif maqbul waqt il-Laqgħa tal-Kunsill.

1.25 Ħarsa lura lejn l-ewwel ħames snin ta' ħidma tal-Kunsill u tagħlim għall-futur tal-Kunsill

Billi l-maġġuranza tal-membri tal-Kunsill qed joqorbu lejn tmiem il-kariga tagħhom kien xieraq li tingħata daqqa t'għajn lejn ix-xogħol li twettaq s'issa u lejn dak li mexa tajjeb u dak li ma marx daqshekk tajjeb biex wieħed jara x'jista' jsir aħjar u din l-informazzjoni tgħaddi għand il-kunsilliera l-ġodda.
Intqal li filwaqt li saru ħafna diskussjonijiet f'dawn l-aħħar sitt snin u anke kien hemm għadd ta' riżultati tajba, hemm il-bżonn li navvanzaw fuq dawk il-punti li l-Kunsill weħel fuqhom. Sar ħafna xogħol u għad fadal xi jsir. Jeħtieġ li jkun hemm xi tip ta' pjan ta' suċċessjoni.
Konklużjoni: *Il-Ministru irringrazzja l-Membri tal-Kunsill tal-ħidma tagħhom u l-Membri Kunsilliera taw l-feedback tagħhom fuq il-ħidma tal-Kunsill.*

Kumment: Il-ħidma tal-Kunsill matul dawn l-aħħar ħames snin kienet mifruxa fuq diversi aspetti li jolqtu l-Maltin li jgħixu barra minn Malta u nkisbu riżultati ta' benefiċċju għad-Diaspora.

Fost dawn insibu: il-kwistjoni taċ-ċittadinanza doppja; il-passaporti biometriċi u servizz aħjar għal dawk li jridu jġeddu l-passaport tagħhom (consul-on the Move); il-Ħolqien ta' Direttorat għall-Maltin li Jgħixu Barra minn Malta; l-approvazzjoni u t-tqassim tal-Formula 'O' u 'P' biex finalment isir reġistru ta' Għaqdiet u Individwi prominenti Maltin li jgħixu barra minn Malta kif jitlob l-Att XX tal-2011; it-tfassil u l-approvazzjoni ta' *Roadmap* bi proġetti u attivitajiet li għandha ssir ħidma fuqhom fl-interess tad-Diaspora.

Hemm temi oħra li ġew diskussi u li ttieħdet azzjoni dwarhom, iżda li għad hemm lok ta' diskussjoni u/jew azzjoni dwarhom. Fost dawn nsibu: il-ħarsien tad-drittijiet ta' propjetarji tal-art Maltin; id-differenzi tar-rati ta' taxxi mħallsa minn Maltin li jgħixu Malta u dawk li jgħixu barra; id-dritt tal-vot għall-elezzjoni tal-Parlament tal-Unjoni Ewropea; il-faċilitar għall-votazzjoni tal-Maltin li jgħixu barra minn Malta; ir-rappreżentanza (bħala osservaturi) tad-Diaspora fil-Parlamen Malti; it-tagħlim tal-ilsien Malti u t-tixrid tal-Kultura fost l-Maltin li jgħixu barra; l-"istatus" tal-Maltin meta dawn iżuru Malta għal xi żmien; il-possibbiltà' ta' użu ta' fondi tal-Unjoni Ewropea minn Għaqdiet tal-Maltin; is-servizz tal-banek Maltin li għalqu l-uffiċċji tagħhom fl-Awstralja u pajjiżi oħra.

1.26 Id-data tal-Laqgħa li jmiss tal-Kunsill

Għadd ta' membri sostnew li, preferibbilment, il-laqgħa li jmiss għanda ssir sa Lulju 2018 peress li l-mandat ta' ħafna mill-membri ser jispiċċa dak ix-xahar.

Wara diskussjoni mqanqla, fejn il-membri wrew ix-xewqa u taw diversi raġunijiet għax il-laqgħa kellha ssir sa Lulju, il-Ministru wieġeb li minħabba impenji oħra ma jkunx jista' jiltaqa' mal-Membri qabel Settembru. Għalhekk, din il-laqgħa ser issir f'data fl-ewwel ġimagħtejn ta' Settembru 2018.

2.00 Ħidma mill-membri

Matul is-sena ssir ħafna ħidma mill-membri tal-Kunsill fejn dawn ikomplu bix-xogħol li jkun imbeda waqt il-laqgħa tal-Kunsill f'Malta. Fost dawn kien hemm laqgħat ta' sotto-Kumitat li fformula r-Roadmap, kif ukoll dwar l-emendi għall-Att XX tal-2011. Permezz tal-kommunikazzjoni eletronika jsiru wkoll diskussjonijiet mill-membri dwar dawk il-materji li jħossu li huma mportanti li għandhom jiġu diskussi fil-Laqgħa Annwali li jmiss. Wara li jsir qbil dawn jiġu ppreżenta f'forma ta' Abbozz ta' Aġenda, li mbagħad tiġi finalizzata u approvata propju fil-ftuħ tal-Laqgħa Annwali. Dan barra l-ħidma li l-membri jagħmlu fil-kommunitajiet tagħhom.

3.0 Ħidmiet Oħra

2.1 Saret ir-reviżjoni finali tal-Formula O u P fejn ġew meħuda f'kunsiderazzjoni x-xewqat tal-membri tal-Kunsill hekk kif diskuss fil- laqgħa Annwali 2016 u tal-2017.

2.2 L-*Onorevoli ex-Ministru għall-Affarijiet Barranin, Dr George W. Vella fit-2 ta' Frar 2017 kiteb:*

i. Ittra lill-Onorevoli Prim Ministru, Dr Joseph Muscat fit-2 ta' Frar 2017 dwar il-votazzjoni mill-bogħod ('Distance Voting'). L-ittra tippreżenta l-mozzjoni li ressaq il-Kunsill fil-laqgħa Annwali ta' Mejju 2016, dwar id-dritt taċ-ċittadini Maltin li jgħixu barra minn Malta u li huma eliġibbli għall-vot u biex jiġu studjati mezzi kif dan id-dritt jiġi ffaċilitat.

ii. Ittra lill-Onorevoli Dr Deborah Schembri, ex-Segretarju Parlamentari għall-Ippjanar u l-Proċess tas-Simplifikazzjoni, fejn tittratta dwar l-impatt tal-liġijiet fuq l-iżvilupp tal-proprjetà tal-Maltin li jgħixu barra minn Malta. L-ittra tagħti lista tal-miżuri kif il-Maltin li jgħixu barra minn Malta u għandhom proprjetà f'Malta jkollhom protezzjoni adegwata kif ippropona l-Kunsill.

L-Onorevoli Dr Deborah Schembri bagħtet risposta għall-ittra tal-Onorevoli Ministru għall-Affarijiet Barranin, Dr George W. Vella tat-2 ta' Frar. L-Onorevoli Schembri kkwotat is-salvagwardji li jinsabu f'Kapitlu 552 tal-Att tal-Pjan tal-Iżvilupp sabiex jipproteġu lis-sid tal-art hu/hi fejn hu/hi f'Malta u/jew barra minn Malta. L-iktar punt imsemmi kien il-kunsens relattiv ta' sid il-art sabiex jibda x-xogħol fuq is-sit.

iii. L-Onorevoli ex-Ministru għall-Affarijiet Barranin, Dr George W. Vella ressaq memo quddiem il-Kabinett dwar l-implimentazzjoni ta' sistema t'avviż kmieni.

2.3 F'laqgħa ma' Dr Carmen Sammut u l-Kap tar-Riżorsi Umani tal-Università ta' Malta sar qbil sabiex tittella' l-formola fuq il-parti nterna tal-websajt tal-Università sabiex tkun tistà timtela mill-letturi tal-Università li jkunu ser iżuru pajjiżi fejn għandna d-Diaspora Maltija. Din il-formola ttellgħet fuq il-parti nterna tal-websajt tal-Università

2.4 Qed jiġu ppreparati Kodiċi ta' Etika għall-membri tal-Kunsill.

2.5 Matul is-sena saru diversi laqgħat bejn is-Segretarju tal-Kunsill u d-Direttur tad-Direttorat għall-Maltin li jgħixu barra biex jikkoordinaw il-ħidma li kien meħtieġa ssir fl-interess tal-Maltin li jgħixu barra minn Malta